

Klinika za očne bolesti

Laktić, N

Source / Izvornik: **Anali Kliničke bolnice "Dr. M.Stojanović", 1985, 24, 82 - 90**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:220:944274>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Sestre milosrdnice University Hospital Center - KBCSM Repository](#)

ANALI KLINIČKE BOLNICE »DR M. STOJANOVIĆ«

Vol. 24, Posebno izdanje, br. 2

**KLINIČKA BOLNICA
»DR MLADEN STOJANOVIĆ«
ZAGREB 1845-1985**

Zagreb, 1985.

KLNIKA ZA OĆNE BOLESTI

Nikola Laktić

Ove godine, *Klinika za očne bolesti*, kao i cijela Bolnica, slave 90-godišnjicu postojanja na ovoj sadašnjoj lokaciji. Otvaranje *Bolnice milosrdnih sestara*, na sadašnjem mjestu, održano je 1895. godine, a iste je godine bio osnovan i prvi *Očni odjel (Cupak)*. Oftalmologija se razvijala u sklopu kirurgije pa je već 1786. godine dobila u Beču svoj prvi odjel, ali su već od 1750. godine u Berlinu i Beču postojale katedre za oftalmologiju. U nas se, kako vidimo, oftalmologija relativno kasno osamostalila, a i 1895. godine je bila u zajednici s *ORL odjelom* i *Odjelom za kožne i spolne bolesti*. Sva ta tri odjela je vodio dr *Dragutin Mašek*, kasnije sveučilišni profesor i jedan od osnivača *Medicinskog fakulteta u Zagrebu* i prvi predstojnik *ORL klinike Medicinskog fakulteta*. Očni se odjel potpuno osamostalio 1901. godine, a za prvog je predstojnika bio izabran dr *Mihajlo Musulin*. Te je godine, kao hospitant i sekundarni liječnik, stupio u ovu bolnicu dr *Kurt Hühn*, a od 1903. godine je radio kao sekundarni liječnik u *Očnom odjelu*. Slijedeće 1904. godine, preuzeo je vodstvo *Očnog odjela* od svog prethodnika dra *Musulina*, koji je otišao u mirovinu (*Panac*).

Nakon preuzimanja uprave Očnog odjela, dr *Kurt Hühn* je 1905. otišao u *Prvu očnu kliniku u Beču*, koju je vodio prof. dr *Schnabel*. Ovo specijalističko usavršavanje se odrazilo u njegovu kasnijem radu na stručnom i znanstvenom polju. Pisao je stručne znanstvene radove i u *Liječničkom vjesniku* je objavio osam originalnih radova, od kojih spominjemo: *Dva slučaja osteoma čeone šupljine koji su prodrli u očnu šupljinu te prouzrokovali znatan egzoftalmus*, *Liječenje oftalmoblenoreje sa mliječnim injekcijama*, *Tuberkuloza oka*, *Štetno djelovanje sunčanog svjetla na oko*. Svoje je radove publicirao i u berlinskom časopisu *Zeitschrift für Augenheilkunde*. 1919. godine je habilitirao za privatnog docenta u *Karlovom sveučilištu u Pragu*, kod prof. dra *Deyla*, s temom: *Moja iskustva o nekim novijim etiološkim i terapeutskim momentima trahoma*. Vidimo da je, već u ono vrijeme, kao liječnik specijalista za očne bolesti, bio vrlo aktivan i da se, pored opsežnog praktičnog rada, bavio i znanstvenim, a uza sve to je bio neko vrijeme i ravnatelj *Bolnice milosrdnih sestara*, od 1923. godine prvi predsjednik *Liječničke komore*, osnovane iste godine, a neposredno pred mirovinu, 1940. godine, i predsjednik *Oftalmološkog društva*.

U 1924. godini je bio na pregledu u *Očnom odjelu* i predsjednik *Tito*, radi ozljede oka. Operaciju je izvršio dr *Hühn (Dedijer)*.

Kao stručni i znanstveni radnik, dr *Hühn* je držao korak s evropskom oftalmologijom, što se vidi dijelom iz njegovih radova, a dijelom iz registra operativnih zahvata, koje je u to vrijeme vršio u *Očnom odjelu*. Prema izvještaju dr *Zec-*

-Mihaljinec, objavljenom u *Liječničkom vjesniku* 1916. godine, vidi se da je u 1915. godini u Odjelu bilo izvedeno ukupno 706 operacija, od toga u općoj narkozi kloroformom 100. Ostale su operacije bile izvršene u lokalnoj anesteziji. Tako je ekstrakcija senilne katarakte ekstrakapsularnom metodom bila izvršena na 105 bolesnika, linearna ekstrakcija katarakte u 12 slučajeva, iridektomija u oboljelih od glaukoma u 28 slučajeva, a iz toga se izvještaja vidi i to, da su se već u to vrijeme vršile operacije i na suznim putovima, zatim plastične operacije zbog ektropijuma i entropijuma kao i komplikiraniji rekonstruktivni zahvati zbog simblefarona, tumoroznih promjena na koži vjeda, a na prvom mjestu, zbog raširenog trahoma, vršila se abrazija trahomatoznih granula spojnice. U tom se izvještaju opaža i utjecaj rata, jer se broj enukleacija znatno povećava u odnosu na mirnodopsko vrijeme i to od 2,2% na početku rata na 7,7% u 1915. godini.

Prim. dr Vilko Panac.

Veoma brojna i različita kazuistika i zavidna visina stručnog i znanstvenog rada, dobra su baza i vrlo povoljni uvjeti za edukaciju novih kadrova. Pod rukovodstvom doc. dra Hühna, odgojeno je veoma mnogo poznatih oftalmologa kao Panac, Cosić, Meixner, Spevec, Certin, Bival, Domac i niz drugih, koji su kasnije bili na vodećim položajima u našoj struci i svaki je od njih dalje unapredio oftalmologiju.

Očni odjel se nalazio u zgradici u kojoj je i danas. Do 1913. godine, kapacitet Odjela je bio 140 postelja, ali je obično bilo i oko stotinu bolesnika više (Hühn).

Te se godine pristupila izgradnji trećeg kata, namijenjenog bolesnicima s trahom. Predviđalo se 150 postelja za liječenje trahoma. Međutim, u vrijeme prvog svjetskog rata, u *Očni odjel* su se primali pretežno ranjenici, a očni bolesnici su se, većim dijelom, smještavali po drugim odjelima. U prvom svjetskom ratu, u Odjelu je bilo 400 postelja, a nakon završetka rata, taj se broj smanjio na 270 postelja. U to je vrijeme *Očni odjel* bio smješten u cijeloj zgradbi.

Prim. dr Ivan Meixner.

Nakon umirovljenja doc. dra Hühna, 1940. godine, Odjel preuzima prim. dr Vilko Panac, koji, uz prim. dra Meixnera, spada među prve promovirane liječnike školovane u Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Dr Panac je, odmah nakon staža koji je također proveo u našoj bolnici, bio dodijeljen na rad u *Očni odjel* i kao oftalmolog je proveo pune 24 godine u ovoj bolnici. Dužnost šefa Odjela je vršio do 1945. godine, kad je Odjel preuzeo prim. dr Neven Čosić. Dr Panac je 1949. g. postao šefom Očnog odjela u Bolnici »Dr J. Kajfeš« u Zagrebu. U vrijeme drugog svjetskog rata, Odjel se smanjio za dalnjih 100 postelja, jer se u to vrijeme osnovala Škola za bolničare, koja je kasnije pretvorena u Školu za primanje i bila je smještena u II katu zgrade *Očnog odjela*.

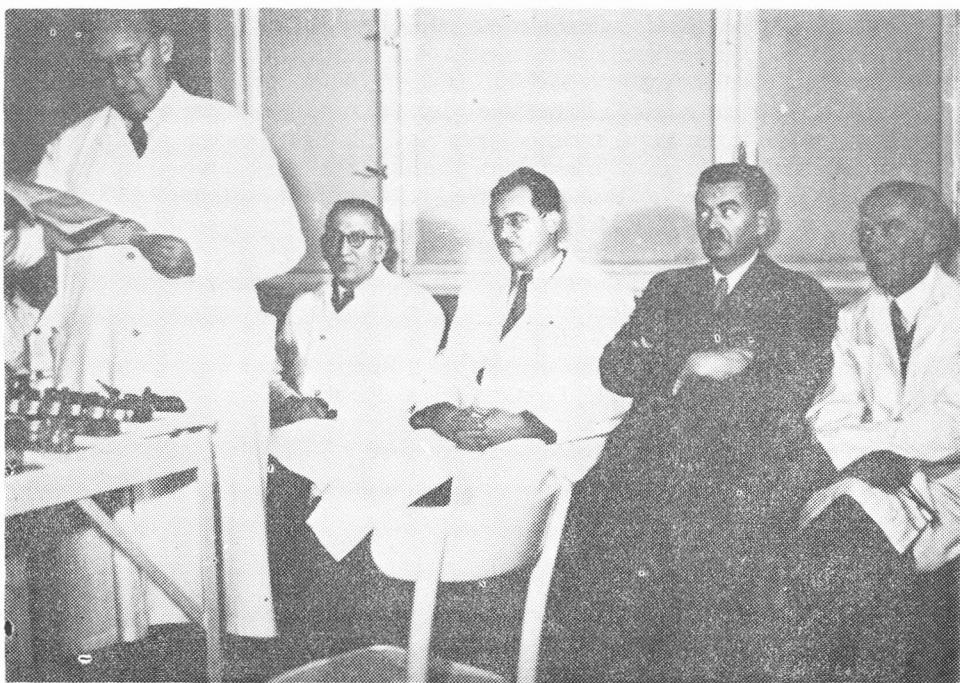
Poslije oslobođenja, kako smo naveli, vodstvo Odjela je preuzeo prim. dr Neven Čosić, koji se nalazio na toj dužnosti do 1956. godine. U to vrijeme Odjel je imao 180 postelja, a 1952. godine, broj postelja je smanjen na 132, radi useljenja Odjela za kožne i spolne bolesti u sjeverno krilo zgrade.

Prim. dr Neven Čosić, iako bolestan od šećerne bolesti i ovisan o insulinu, vodio je *Očni odjel* s nevjerljivošću i entuzijazmom. Pokazao se kao izvanredno nadareni operator i uvodio niz operativnih metoda na području rekonstruktivne kirurgije vjeđa i spojnica i kirurgije na prednjem segmentu bulbusa. Izvanredno inventivan, kreirao je niz vlastitih modifikacija i velika je šteta da, kao nadareni stručnjak, nije bio sklon pisanju, tako da su samo njegovi učenici bili svjedoci brojnih inovacija, koje je uveo taj izvanredni oftalmolog. Tako je u to vrijeme uveo operaciju ablacija mrežnice, primjenom termokoagulacije sklere, izvodila se i intrakapsularna akstrakcija katarakte pincetom po *Arrugi*, a *prim. dr Spevec*, u suradnji s *prof. Šcererom*, uveo je dakriocistorinostomiju. Na specijalizaciju iz oftalmologije dolazi niz mladih liječnika, koji će, zahvaljujući znanju i odgojnim sposobnostima *prim. dra Čosića*, u svom dalnjem radu, uvesti u oftalmologiju nove poglede, kako u liječenje i dijagnostiku tako i na polju organizacije samog odjela. *Jurković, Laktić, Štriga, Trogrlić, Čoti i Kalebić* dobivaju solidnu stručnu spremu, kao i klinička iskustva, a uz to i etički odgoj, zahvaljujući svom šefu i učitelju *dru Čosiću*.

Prim. dr Neven Čosić.

1956. godine, Odjel preuzima *prim. dr Ivan Meixner*, koji se na čelu Odjela nalazi do 1964. godine, kad odlazi u mirovinu. Na organizacijskom planu, dolazi do sjedinjenja s izvnbolničkom specijalističkom službom, koja do tog vremena radi u okvirima DNZ. Preuzimanjem izvnbolničkih specijalističkih ambulanata,

S jedne proslave Očnog odjela, na kojoj govori prim. dr N. Čosić. Sjede od lijeva na desno: dr S. Cesarec (ravnatelj Bolnice), prof. dr A. Šerčer (predstojnik Odjela za uho, grlo i nos).

lociranih u DNZ Centar, Trnje i Trešnjevka, poliklinička služba ovog odjela je uvelike proširena i tako se dobila široka baza novog kliničkog materijala. 1950. g. dr Sonja Jurković je formirala prvi *Kabinet za glaukom*, jer u cijeloj Jugoslaviji nije postojao još ni jedan takav kabinet.

Na specijalizaciju je došla nova skupina mladih liječnika, kao: *Padovan, Car, Ljubibratić i Borčić*. Prim. dr Meixner je dugo godina bio predsjednik *Oftalmološke sekcije ZLH*. Odlaskom prim. dra Meixnera u mirovinu, 1964. godine, za predstojnika je izabran prim. dr Krešimir Čupak.

Dr Čupak je u svoj rad unio daljnji stručni i znanstveni zamah, a svoje suRADNIKE JE STIMULIRAO U STJECANJU ZNANSTVENIH I NASTAVNIH TITULA. U 1968. godini, dr Čupak je stekao naziv doktora znanosti, a 1969. godine habilitirao u *Medicinskom fakultetu* u Zagrebu. U razdoblju od 1969. godine do 1975. godine, naziv doktora znanosti u *Medicinskom fakultetu* stječu Jurković, i Laktić, a u *Stomatološkom fakultetu Padovan, Striga Trajer i Kušić*. 1970. godine, Bolnica je postala nastavna baza *Stomatološkog fakulteta*, a *Očni odjel* je dobio naziv klinike. *Katedru oftalmologije Stomatološkog fakulteta* preuzeo je dr Čupak i stekao zvanje profesora. U *Medicinskom fakultetu* habilitiraju Jurković, Laktić i Trogrlić, koji nešto kasnije postaju i profesori *Medicinskog fakulteta*. U *Stomatološkom fakultetu* habilitiraju Striga, Padovan i Trajer.

Primarius Dr. K. Hühn:

**Moja iskustva o nekim novijim
etiolološkim i terapeutskim
momentima trahoma.**

Radnja za habilitaciju.

Zagreb, mjeseca siječnja 1919.

*Korica habilitacijskog rada prim. dra K. Hühna, iz 1919. godine.
Bio je to prvi obranjeni habilitacijski rad jednog hrvatskog liječnika.*

U Kliniku se uvodi niz novih dijagnostičkih i operativnih metoda. Tako se 1967. godine uvodi elektroretinografija a 1968. ehografija. Dr *Trogrlić*, je 1967. godine, razradio metodu skijaskopije i kreirao svoju vlastitu metodu »fotoskijaskopiju«. 1966. godine je uvedena nova ekstrakcija katarakte primjenom tzv. krioekstrakcije, što predstavlja znatan korak naprijed, u području operacije sivih mrena. Operacija ablacijske mrežnice se osuvremeniće uvođenjem primjene krioretinopeksije i silikonskih materijala. Isto tako, na području kirurgije prednjeg segmenta oka, kao rutinska metoda uvodi se lamelarna i perforativna keratoplastika. Nabavom argonskog lasera, 1975. godine, počinje se primjenjivati fotoagulacija, među prvima u našoj zemlji.

1971. godine, premješta se Škola za primalje i tada se pristupa reorganizaciji Odjela i potpunom obnavljanju dotrajale zgrade. Broj postelja se smanjuje na 90 i na taj se način povećava frekvencija bolesnika i smanjuje prosječno trajanje liječenja. Na bolničku obradu primaju pretežno operativni slučajev.

Organizacijska shema Klinike je podijeljena na poliklinički i klinički dio. Klinički dio organiziran je na odjele i odsjekte. Postoje dva odjela i to *Odjel za mikrokirurgiju prednjeg segmenta bulbusa* i *Odjel za rekonstruktivnu kirurgiju orbite i adneksa*. Od odsjeka postoje: *Odsjek za bolesti mrežnice*, *Odsjek za upalne bolesti*, *Odsjek za heredodegenerativne bolesti djece* i *Ortoptičko-pleoptički odsjek*.

Poliklinika je smještena u prizemlju zgrade i sastoji se od oftalmoloških ambulancijskih općeg i supspecijalističkog smjera. Ambulante općeg smjera su podijeljene na: *ambulante za refrakcijsku problematiku*, *za hitne intervencije*, *za bolesti stražnjeg segmenta bulbusa* i *Konzilijarnu ambulantu* za rad u ostalim odjelima Bolnice. Od specijaliziranih kabinetova postoje *Kabinet za glaukom*, *za vidno polje*, *za elektrofiziologiju*, *za adaptometriju*, *za fluoresceinsku angiografiju*, *za dijabetičku retinopatiju* i *lasersku fotokoagulaciju*, *za kontaktne leće* i *Ortoptičko-pleoptički kabinet*.

Odlaskom prof. dra Čupaka, 1977. godine, za predstojnika Klinike za očne bolesti Medicinskog fakulteta, ovu kliniku preuzima prof. dr *Nikola Lakić*. Klinika se i dalje razvija, naročito na području dijagnostike i liječenja bolesti stražnjega segmenta. Na dijagnostičkom planu, razvija se metoda fluoresceinske angiografije, kao neophodna u proučavanju promjena na mrežnici. Klinika postaje jedan od centara u Jugoslaviji za bolesti mrežnice. Otvara se i posebna *Ambulanta za bolesti stražnjeg segmenta oka*. Stvaraju se uski kontakti s oftalmološkim centrima u Evropi, posebno, s oftalmološkim centrima u Essenu, Rotterdamu i Würzburgu. Isto tako se otvara posebni *Kabinet za proučavanje i lijeчење dijabetičke retinopatije*, koji postaje jedan od vodećih u Jugoslaviji. Od suvremenih operativnih metoda, uvodi se implantacija akrilatnih leća.

U timskom radu u Klinici sudjeluju specijalisti za očne bolesti, s određenim stažom i iskustvom, kao: *Vraneš*, *Kušić*, *Hrabar*, *Pentz*, *Raguž*, *Klinger* i skupina mlađih liječnika kao: *Bajić*, *Mančić*, *Štambuk*, *Šikić*, *Čurković*, *Vašarević*, *Koršić* i *Pokupec*. Odlaskom prof. dra Čupaka za predstojnika Klinike za očne bolesti Medicinskog fakulteta, s njime odlaze i mlađi specijalisti, kao *Raguž*, *Klinger*, *Šikić* i *Čurković*.

S obzirom na opseg rada, budući da se broj operativnih zahvata povećava iz godine u godinu, oftalmologija prerasta u izrazito operativnu granu medicine. Tako je npr. u 1984. godini liječeno 1938 bolesnika, s prosječnim trajanjem liječenja od 17,63 dana. Od toga je broja bilo 787 bolesnika s područja USIZ-a Zagreb, a 1151 bolesnik s područja SR Hrvatske, kao i cijele Jugoslavije. Iskorištenost posteljnog fonda u toj godini je 103,5%. U Poliklinici je pregledano 54 978 bolesnika. U tom je razdoblju izvedeno 1300 operativnih zahvata, a ambulantno je operirano više od 2000 bolesnika. Prema broju operativnih zahvata, ova se klinika približava vodećim klinikama za očne bolesti u svijetu, u koje se isključivo primaju samo oni očni bolesnici, kojima je potreban bilo kakav operativni zahvat. Poboljšavanjem mreže očnih ambulanata, u našoj će se zemlji stvoriti i osnovni uvjet za ambulantno liječenje neoperativnih slučajeva, kao i za upućivanje na ambulantno liječenje bolesnika u ranoj postoperativnoj fazi liječenja.

Kao što smo rekli, 1971. godine, Bolnica je postala nastavna baza *Stomatološkog fakulteta*. Do 1978. godine, dodiplomsku nastavu iz oftalmologije je vodio prof. dr Čupak, a kasnije, Katedru preuzima dr Štriga, stekavši zvanje profesora. Istovremeno, dodiplomsku nastavu *Medicinskog fakulteta* vode dr Laktić i dr Trogrlić. Dodiplomska nastava *Medicinskog fakulteta* vrši se na bazi dopunskog radnog odnosa. Od osnivanja poslijediplomske nastave *Medicinskog fakulteta*, u njoj sudjeluju i liječnici Klinike: prof. dr Laktić, prof. dr Štriga, doc. dr Padovan, prof. dr Trogrlić i prof. dr Trajer. Prof. dr sci. Dragan Trajer je i predstojnik *Katedre za oftalmologiju Defektološkog fakulteta*. Liječnici ove klinike sudjeluju i u poslijediplomskoj nastavi, organiziranoj u drugim klinikama Bolnice, a isto tako i u nastavi u srednjoj i višoj medicinskoj školi.

Doktorat znanosti steklo je devet liječnika, od kojih je jedan znanstveni savjetnik, dva viša znanstvena suradnika, a šest znanstvenih asistenata. Magisterski rad su obranila dva liječnika, a u izradi su još dva magisterska rada i dvije doktorske disertacije. Članovi ove klinike aktivno sudjeluju i u znanstvenim projektima, a predstojnik Klinike je nosilac jednog znanstvenog projekta.

U Klinici se vrši edukacija specijalizanata iz oftalmologije i polažu se specijalistički ispiti. Pored vlastitog specijalizantskog kadra, na specijalizaciju se upućuju i liječnici iz ostalih medicinskih centara, kako s područja SR Hrvatske, tako i iz ostalih republika. Do sada je u ovoj klinici specijalistički ispit položilo 60 liječnika.

S obzirom na stručnu, nastavnu i znanstvenu funkciju ove klinike, treba i u budućnosti sve te funkcije ne samo zadržati nego i proširivati. Da bi se tom problemu u potpunosti odgovorilo, potrebna je ispravna kadrovska politika, nabava moderne aparature i instrumenata i usmjeravanje u moderne trendove oftalmologije, posebno na superspecijalističkom planu. U kadrovskom planu, predviđa se odgajanje novih specijalista, budući da će, u roku od tri do četiri godine, velika skupina najstarijih i vodećih liječnika, po sili zakona, otići u mirovinu. U zadržavanju nastavnih funkcija, planski se usmjeravaju mlađi liječnici na izradu magisterskih i doktorskih radova.

Veoma skupa aparatura ove klinike je već davno amortizirana i nameće se kao imperativ nabava suvremenih aparatova i instrumenata, kao osnovni uvjet napredovanja i praćenja suvremenih zbivanja u oftalmologiji.

U izdavačkoj djelatnosti sudjeluju liječnici ove Klinike, objavljajući u svim zbornicima rade s područja oftalmologije, a isto tako u stručnim oftalmološkim časopisima, kako u Jugoslaviji, tako i inozemstvu. Svake se godine organiziraju »Oftalmološki dani«, na kojima, pored liječnika ove klinike, nastupaju i oftalo-lozi iz cijele Jugoslavije, kao i brojni gosti iz inozemstva. Radovi s »Oftalmoloških dana« se objavljaju u časopisu Bolnice »Analji Kliničke bolnice »Dr M. Stojanović«, bilo u redovitim izdanjima, bilo kao suplementi. Do danas je izdano devet suplemenata posvećenih isključivo radovima s područja oftalmologije. Ove suplemente su uredivali Čupak, Laktić i Štriga. U 1982. godini, Trogrlić je izdao monografiju »Intraocular localization and virtual character of the inverted image of the eye's fundus viewed during indirect ophthalmoscopy.

U 90 godina postojanja Očnog odjela Bolnice, slobodno možemo zaključiti, da je razvoju stručnog, znanstvenog i nastavnog djelovanja, ovaj odjel dao izvan-redno veliki doprinos na području oftalmologije. Prije devedeset godina je osnovan kao prvi oftalmološki odjel na području Jugoslavije, a u vrijeme svog postojanja uzdigao se do klinike za očne bolesti, koja uživa zasluženi ugled.

LITERATURA

- CUPAK K.: Očni odjel Bolnice »Dr M. Stojanović« u prošlosti i danas. Analji Bolnice »Dr M. Stojanović«, 6:413, 1967
- DEDIJER, V.: Novi prilozi za biografiju J. B. Tita, Beograd, Rad, 1984
- HÜHN, K.: Proširenje očnog odjela bolnice milosrdnih sestara u Zagrebu dogradnjom za trahomatozne bolesnike, Lij. vj., 33:584, 1913
- PANAC, V.: Pozdravni govor g. doc. dr K. Hühnu prigodom 40 godišnjice rada, Lij. vj., 63:242, 1941
- ZEC-MIHALJINEC, V.: Godišnji izvještaj (1915) očnog odjela milosrdnih sestara u Zagrebu (prim. dr Hühn), Lij. vj., 38 : 240, 1916